

Delfi AS proti Estonsku, rozsudek velkého senátu ze dne 16. 6. 2015 - Odpovědnost internetového zpravodajského portálu za uveřejnění komentářů často anonymních čtenářů, které zasahují do osobnostních práv jiných a hraničí s hate speech a podněcováním násilí proti jiným osobám

Stěžovatel: Delfi AS

Žalovaný stát: Estonsko

Číslo stížnosti: 64569/09

Datum: 16.06.2015

Článek Úmluvy: čl. 10 odst. 1

čl. 10 odst. 2

čl. 8 odst. 1

Rozhodovací formace: Velký senát

Soud: Evropský soud pro lidská práva

Hesla: nezbytný v demokratické společnosti/přiměřenost/rovnováha mezi dotčenými zájmy, ochrana pověsti jiných, ochrana utajovaných informací/zabránění úniku důvěrných informací, respektování rodinného života, respektování soukromého života, svoboda projevu/sdělovací prostředky, svoboda rozšiřovat informace

Český právní řád: čl. 10 a článek 17 Listiny základních práv a svobod
§ 81 a násl. zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

Významnost: 1

Odpovědnost internetového zpravodajského portálu za uveřejnění komentářů často anonymních čtenářů, které zasahují do osobnostních práv jiných a hraničí s hate speech a podněcováním násilí proti jiným osobám

Autorský komentář:

Jak sám Soud konstatuje v § 111 rozsudku velkého senátu, jedná se o první věc, ve které je Soud vyzván, aby posoudil stížnost, ve které jde o zásah do práva na svobodu projevu internetového zpravodajského portálu, kde se odráží rychlý vývoj technologických inovací na poli internetové komunikace. Tento pokrok umožňující anonymně vyjádřit svůj názor na aktuální dění s sebou nese nebezpečí zneužití svobody projevu tam, kde takový projev hraničí s hate speech, projevy

nesnášenlivosti, podněcováním k násilí proti tělesné integritě osoby, výhrůzkami, atd.

Rozsudek velkého senátu nejprve velmi pečlivě vymezuje rozsah přezkumu Soudu, a to s ohledem na konkrétní a naprosto individuální skutkové okolnosti. Týká se rozsahu povinností a odpovědností internetových zpravodajských portálů podle článku 10 odst. 2 Úmluvy, pokud za účelem výdělečné činnosti provozují platformu pro výměnu komentářů uživatelů, které následují po dříve publikovaném článku s tím, že někteří uživatelé, ať již je jejich totožnost známa či nikoli, se zapojí do zjevně nezákonných projevů, které zasahují do osobnostních práv jiných a hraničí s hate speech a podněcováním násilí proti jiným osobám. Soud zdůrazňuje, že projednávaná věc se týká velkého a profesionálně řízeného internetového zpravodajského portálu fungujícího na komerční bázi, který publikuje vlastní články a následně vyzývá čtenáře, aby je komentovali. Rozsudek se tak netýká dalších fór na internetu, kde třetí strany mohou šířit své komentáře, například diskusního fóra nebo nástěnky, kde mohou uživatelé volně prezentovat svoje názory na jakákoli témata, aniž by byly tyto nějakým způsobem usměrňovány osobou, která na takové fórum dohlíží. Netýká se také sociálních médií, kde poskytovatel platformy fakticky nenabízí žádný obsah a kde tímto poskytovatelem obsahu může být soukromá osoba, která provozuje webové stránky nebo blog jako svůj koníček. Soud podrobně zdůvodňuje, proč opatření přijatá společností stěžovatele k odstranění komentářů dosahujících projevů nenávisti a podněcujících k násilí, která porušovala článek 10 Úmluvy, nebyla dostatečná a za jakých okolností je provozovatel zpravodajského portálu odpovědný za difamační komentáře umístěné na takovém portálu. Soud si je při zdůraznění role internetu při zvyšování přístupu veřejnosti ke zprávám a usnadňování šíření informací obecně vědom nebezpečí škody, které představuje zejména anonymní obsah a komunikace na internetu, která může porušovat práva na ochranu pověsti osoby a jejich osobnostních práv.

SKUTKOVÝ STAV

Stěžovatelem ve věci předložené velkému senátu Soudu je Delfi AS, akciová společnost založená podle estonského práva (dále jen „Delfi“), která vlastní jeden z největších zpravodajských internetových portálů v zemi. Články uveřejněné na tomto portálu mohly být komentovány čtenáři v diskusi, kteří mohli příspěvky obsahující difamační výroky nebo komentáře podněcující nenávist označit, načež takový komentář byl okamžitě odstraněn. Portál obsahoval také systém automatického odstraňování takových výrazů. Čtenáři serveru byli upozorněni, že publikované komentáře neobsahují oficiální názory serveru a že odpovědnosti za takové výroky je nutné se domáhat proti samotným autorům. V roce 2006 zveřejnila Delfi článek, který se týkal přepravní lodní společnosti, která zajišťuje dopravu mezi jednotlivými ostrovy v zemi. Následná diskuse pod článkem obsahovala 185 komentářů, z nichž asi dvacet obsahovalo množství hrubých, urážlivých a útočných komentářů směřujících proti firmě zajišťující lodní přepravu a jejímu většinovému vlastníku. Po intervenci lodní společnosti byly komentáře ze serveru odstraněny, nicméně požadovaná náhrada újmy nebyla zaplacená. V následném soudním řízení vedeném lodní společností proti Delfi soud rozhodl, že Delfi je odpovědná za komentáře uvedené v diskusi pod jednotlivými články. Uvedl, že osobnostní práva vlastníka lodní společnosti byla porušena, a stanovil, že stěžovatel má zaplatit tomuto vlastníku náhradu nemajetkové újmy ve výši odpovídající 320 EUR. Odvolací soud i Nejvyšší soud se s uvedeným závěrem ztotožnily s tím, že za vydavatele komentářů nacházejících se pod články je nutné považovat jak společnost stěžovatele, tak i autory těchto komentářů s tím, že je na žalobci, koho se rozhodne žalovat. Nejvyšší soud uzavřel, že stěžovatelova společnost měla zabránit uveřejnění komentářů, které byly zjevně protiprávní. Poté, co tyto byly na portál umístěny, pochybila, když je z vlastní iniciativy neodstranila, přestože si musela být vědoma jejich povahy. (§ 1 - 58)

PŘÁVNÍ POSOUZENÍ

1. K tvrzenému porušení článku 10 Úmluvy
2. Rozsudek senátu Soudu

V rozsudku senátu ze dne 10. října 2013 Soud odmítnul argument Delfi, že zásad do práva na svobodu projevu nebyl učiněn na základě zákona. Konstatoval, že z ustanovení občanského zákoníku a zákona o službách informační společnosti společně s příslušnou judikaturou jasně vyplývala odpovědnost vydavatele za difamační výroky vydané na jeho portálu. Senát zdůraznil, že Delfi je profesionálním vydavatelem a jedním z největších internetových zpravodajských portálů v zemi, který měl vyhodnotit riziko svých aktivit a z toho plynoucí důsledky. Senát také uznal, že omezení svobody projevu sledovalo zákonný cíl, a to sice zájem na ochraně pověsti a práv jiných, přičemž skutečnost, že samotní autoři byli v zásadě za své komentáře odpovědní, nemůže vést k závěru o tom, že Delfi za škodu na pověsti a právech ostatních odpovědná není. Ve vztahu k proporcionalitě Soud konstatoval, že Delfi měla vědět o tom, že předmětný článek vyvolá bouřlivější veřejnou debatu a nad rámec již zavedených mechanismů pro odstraňování případných vulgarismů měla zavést další opatření, která by difamační vyjádření neumožnila zveřejnit. Soud také uznal, že nebylo reálné očekávat, že poškozený bude přímo žalovat pouze autory difamačních komentářů, když některé komentáře byly anonymní. Uvedl, že rozšíření internetu a možnost či nebezpečí, že informace, které jsou jednou zveřejněné, veřejné zůstanou, vyžaduje jistou opatrnost. Poznamenal, že částka ve výši odpovídající 320 EUR jako náhrada nemajetkové újmy nemůže být, s přihlédnutím ke skutečnosti, že společnost stěžovatele je profesionálním operátorem jednoho z největších internetových zpravodajských portálů v Estonsku, považována za neodpovídající a nepřiměřenou porušením konstатовaným vnitrostátními soudy. Soud uzavřel, že závěr estonských soudů o tom, že Delfi je odpovědná za difamační komentáře zasláné čtenáři na jejím internetovém zpravodajském portálu, představuje ospravedlnitelné a proporcionální omezení práva stěžovatelovy společnosti na svobodu projevu. Porušení článku 10 Úmluvy tak nekonstatoval. (§ 1 - 65)

1. Vyjádření stran pro rozhodnutí velkého senátu

Delfi ve svém vyjádření uvedla, že obsah internetových zpráv vytvářejí v současné době zejména uživatelé internetu sami a jejich přínos k veřejné debatě je vyjádřením práva na svobodu projevu, jejíž cenzura by neměla být přípustná. Delfi argumentovala, že by měla být považována za zprostředkovatele, přičemž její odpovědnost za sledování komentářů třetích stran by měla být zákonem omezena. Podle Delfi neexistuje zákon ani ustálená rozhodovací praxe soudů, která by stanovila, že zprostředkovatel má být považován za vydavatele odpovědného za obsah textů, které nezná a o kterých není informován, s tím, že zákon naopak nepředpokládá odpovědnost poskytovatele služeb za informace poskytnuté třetí osobou. Ve vztahu k tématu nezbytnosti zásahu v demokratické společnosti Delfi uvedla, že rozhodnutí senátu Soudu prakticky znamená, že čtenáři nebudou mít možnost dále svobodně komentovat aktuální zprávy a dojde tak k cenzuře svobody projevu. Zdůraznila, že předmětný článek na internetovém portálu vyzněl neutrálně, že byla učiněna veškerá nezbytná opatření preventivního i následného charakteru, aby se difamační výroky na portálu nezobrazovaly, a že odpovědnost by měla jít za samotnými autory. Striktní úprava odpovědnosti internetových portálů také podle Delfi neodráží aktuální společenskou potřebu s tím, že uchování anonymity autorů komentářů přispívá k větší svobodě projevu. (§ 66 - 80)

Podle vyjádření vlády z rozhodnutí senátu Soudu jednoznačně vyplývá, že zásah do práv Delfi byl učiněn na základě zákona. Rozhodnutí soudu podle vlády dostatečně odůvodňovala závěr, že Delfi není pouhým poskytovatelem služeb, protože poskytovatel služeb pouze zajišťuje uchovávání dat, zatímco jejich zveřejnění, úpravy, odstranění či úprava obsahu jsou zásadně v dispozici uživatelů služeb. V případě Delfi však podle vyjádření vlády jednotliví autoři komentářů ztratili nad svými komentáři kontrolu poté, co byly do diskuse vloženy. Nemohli je tak ani vymazat, ani upravit. Delfi také vybírala jednotlivé články a jejich tituly, čtenáře povzbuzovala ke komentářům a dokonce k tomu stanovila vlastní pravidla. Protože diskusní příspěvky mohla selektivně monitorovat, národní soudy správně naznačily, že Delfi nebyla pouhým technickým zprostředkovatelem služeb; měla tedy aktivní úlohu úzce spojenou s odpovědností za tuto roli. Vláda také uvedla, že Delfi podněcovala své

čtenáře ke komentářům často provokativními názvy svých článků a umožňovala jejich vkládání bez nutnosti předchozí registrace, což může mít za následek použití hrubších a urážlivějších výrazových prostředků oproti komentářům registrovaných čtenářů. (§ 81 - 93)

1. Argumenty intervenujících třetích stran

Helsinská nadace pro lidská práva ve svém vyjádření uvedla, že autoři komentářů by měli být odpovědní za difamační výroky a že stát by měl zajistit identifikaci a možnost jejich stíhání, přičemž anonymní příspěvky by měly být i nadále možné.

Article 19 je toho názoru, že odpovědnost webových portálů za komentáře zaslané jeho čtenáři představuje pro tyto portály nepřiměřené břemeno. Co se týká možnosti přispívat do diskuse, měly by být portály považovány spíše za zprostředkovatele informací než za jejich vydavatele.

Podle Media Legal Defence Initiative zastupující 28 nevládních a mediálních organizací a společností nese stát zásadní úlohu při vytváření regulativního rámce pro ochranu svobody projevu na jedné straně a práv a zájmů oprávněných osob na straně druhé. Z výzkumu provedeného Media Legal Defence Initiative ve Spojených státech a v Evropě nevyplývá, že by zprostředkovatelé internetových zpráv měli být odpovědní za sledování jejich obsahu.

Z vyjádření European Digital Media Association, Computer & Communications Industry Association EuroISPA a pan-European association of European Internet Services Providers Associations vyplynulo, že poskytovatelé služeb by neměli být odpovědní za obsah příspěvků v případě, že jim tento obsah není znám, s tím, že tito poskytovatelé by neměli být odpovědní za obecný monitoring obsahu příspěvků. Podle vyjádření diskusní fórum Delfi fungovalo technologicky stejně jako další služby sociálních sítí, blogů a podobných online médií.

1. Hodnocení Soudu

2. Úvodní poznámky a rozsah posouzení Soudu

3. Soud nejprve poznamenává, že možnost uživatelů internetu aktivně vyjadřovat svoje názory je jedinečnou platformou pro výkon svobody projevu. Jde o nespornou skutečnost, která byla Soudem již dříve konstatována (viz Ahmet Yildirim proti Turecku, č. 3111/10, § 48; Times Newspapers Ltd (č. 1 a 2) proti Spojenému království, č. 3002/03 a 23676/03). Tyto výhody s sebou však nesou i určitá nebezpečí. Difamační výroky a další druhy nezákonné mluvy, včetně hate speech a výrazů podněcujících násilí, se mohou šířit jako nikdy předtím po celém světě během několika sekund a tento obsah může zůstat trvale k dispozici on-line. Právě střet těchto dvou realit je jádrem sporu v projednávané věci. S ohledem na nutnost chránit hodnoty, na kterých je Úmluva založena, a vzhledem k tomu, že si práva chráněná článkem 10 a 8 Úmluvy zaslouhují srovnatelnou ochranu, je nutné najít rovnováhu, která zachová podstatu obou práv. Zatímco Soud uznává důležitost prospěchu, který vyplývá z internetu při výkonu svobody projevu, je si vědom toho, že odpovědnost za difamační výrazy a další druhy nezákonné mluvy musí být v zásadě zachována a musí zakládat účinný prostředek pro porušení osobnostních práv.

4. S vědomím si uvedeného a zejména vzhledem k tomu, že se jedná o první věc, ve které je Soud vyzván, aby posoudil stížnost tohoto druhu na poli neustále se vyvíjejících technologických inovací, považuje Soud za potřebné vymezit rozsah svého posouzení s ohledem na skutkové okolnosti projednávané věci.

5. Zaprvé je třeba poznamenat, že Nejvyšší soud stanovil (viz § 14 rozsudku ze dne 10. června 2009), že „zveřejňování zpráv a komentářů na internetovém portálu je novinářská činnost. Zároveň, s ohledem na povahu internetových médií, nemůže být od provozovatele portálu spravedlivě požadováno, aby upravoval komentáře před jejich zveřejněním stejným způsobem, jako v případě jejich zveřejňování u tištěných médií. Zatímco vydavatel [tištěné publikace] je

prostřednictvím editování iniciátorem publikování komentáře, u internetového portálu je iniciátorem pisatel takového komentáře, který činí svůj komentář přístupný široké veřejnosti prostřednictvím portálu. Provozovatel portálu tak není osoba, které je informace zveřejněna. Kvůli svým ekonomickým zájmům na publikování komentářů jsou jak vydavatel tištěného média, tak i provozovatel internetového portálu vydavateli.“

6. Soud nemá důvod zpochybňovat rozlišení, které provedl Nejvyšší soud. Naopak, výchozí bod úvahy Nejvyššího soudu, tedy uznání rozdílu mezi poskytovatelem portálu a tradičním vydavatelem, je v souladu s mezinárodními dokumenty upravujícími tuto oblast, ve kterých se odráží určitý vývoj ve prospěch rozlišování mezi právními principy upravujícími činnosti tradičních tištěných a audiovizuálních médií na jedné straně a činností internetových médií na straně druhé. V nedávném doporučení Výboru ministrů členských států Rady Evropy týkajícím se médií se vyskytuje pojem „odlišný a postupný přístup, [který] vyžaduje, aby každý subjekt, jehož služby je možné charakterizovat jako mediální nebo zprostředkovatelské, měl prospěch jak z vhodné formy (odlišené), tak z vhodné úrovně (rostoucí) ochrany a že odpovědnost musí být vymezena v souladu s článkem 10 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv“ (viz § 7 přílohy k Doporučení CM/Rec/2011/7). Proto se Soud domnívá, že kvůli zvláštní povaze internetu by se „povinnosti a odpovědnosti“, které přecházejí na internetový zpravodajský portál pro účely článku 10, mohly do určité míry lišit od těch, které má tradiční vydavatel, pokud jde o obsah dodaný třetí stranou.
7. Z druhého Soud poznamenává, že Nejvyšší soud Estonska uvedl, že „právní posouzení provedené soudy týkající se dvaceti komentářů pohoršující povahy [bylo] dostatečné. Soudy správně rozhodly, že takové komentáře [byly] difamační, neboť měly vulgární povahu, snižovaly lidskou důstojnost a obsahovaly hrozby (viz § 15 rozsudku). V § 16 svého rozsudku také Nejvyšší soud připomenul, že komentáře ponižovaly „lidskou důstojnost“ a byly „zjevně protiprávní“. Soud konstatuje, že tento popis a analýza nezákonné povahy předmětných komentářů je zjevně založena na skutečnosti, že většinu komentářů lze charakterizovat jako podněcování k nenávisti nebo k násilí proti L.
8. V důsledku uvedeného se Soud domnívá, že se projednávaná věc týká „povinností a odpovědností“ internetových zpravodajských portálů podle článku 10 odst. 2 Úmluvy, pokud za účelem výdělečné činnosti provozují platformu pro výměnu komentářů uživatelů, které následují po dříve publikovaném článku s tím, že někteří uživatelé, ať již je jejich totožnost známa či nikoli, se zapojí do zjevně nezákonných projevů, které zasahují do osobnostních práv jiných a v podstatě znamenají hate speech a podněcování násilí proti nim. Soud zdůrazňuje, že projednávaná věc se týká velkého a profesionálně řízeného internetového zpravodajského portálu fungujícího na komerční bázi, který publikoval vlastní články a následně vyzval čtenáře, aby je komentovali.
9. Rozhodnutí Soudu se tak netýká dalších fór na internetu, kde třetí strany mohou šířit své komentáře, například diskusního fóra nebo nástěnky, kde mohou uživatelé volně prezentovat svoje názory na jakákoli témata, aniž by byly tyto nějakým způsobem usměrňovány osobou, která na takové fórum dohlíží. Netýká se také sociálních médií, kde poskytovatel platformy fakticky nenabízí žádný obsah a kde tímto poskytovatelem obsahu může být soukromá osoba, která provozuje webové stránky nebo blog jako svůj koníček.
10. Soud dále konstatuje, že zpravodajský portál společnosti stěžovatele byl jedním z největších internetových portálů v zemi s velkým množstvím čtenářů a byl známý pro kontroverzní povahu připojených komentářů. Jak bylo uvedeno výše, předmětné komentáře byly Nejvyšším soudem posouzeny tak, že obsahovaly hate speech a výrazy, které přímo podněcovaly k násilí. Konstatování jejich nezákonné povahy nevyžadovalo žádnou jazykovou či právní analýzu, neboť tyto komentáře byly zjevně nezákonné. Soud tak bude posuzovat stížnost společnosti stěžovatele na základě těchto skutečností.
11. Existence zásahu

...

3. Zda byl zásah učiněn „na základě zákona“

...

125. Soud poznamenává, že rozdíl v názorech stran sporu na otázku, jaký právní předpis měl být použit, pochází z jejich odlišných pohledů na to, jak klasifikovat postavení společnosti stěžovatele. Tato společnost uvádí, že je pouhým zprostředkovatelem komentářů třetích osob, zatímco vláda argumentuje tím, že je nutné ji považovat za vydavatele, i za vydavatele předmětných komentářů.
126. Soud uvádí (§ 112 a 113 výše), že Nejvyšší Soud uznal rozdíly mezi rolí vydavatele tištěného média na jedné straně a poskytovatele internetového portálu, který publikuje za účelem dosažení zisku, na straně druhé. Nejvyšší soud nicméně konstatoval, že z důvodu „ekonomických zájmů na zveřejnění komentářů je potřeba pro účely § 1047 zákona o závazcích za vydavatele považovat jak vydavatele tištěného média, tak i poskytovatele internetového portálu“ (viz § 14 rozsudku).
127. Soud se domnívá, že společnost stěžovatele namítá pochybení národních soudů při nesprávném použití obecných ustanovení zákona o závazcích na zjištěný skutkový stav s tím, že měly být použity vnitrostátní a evropské předpisy týkající se poskytovatele internetových služeb. Stejně jako senát Soudu, tak i velký senát v této souvislosti připomíná, že není jeho úkolem plnit roli vnitrostátních soudů. Výklad a použití vnitrostátního práva je primárně na národních orgánech a zejména na soudech (viz, mimo jiné, Centro Europa 7, S. r.l., a Di Stefano, cit. výše, § 140; Rekvényi proti Maďarsku, č. 25390/94, § 35). Soud také připomíná, že není povolán k tomu, aby vyjadřoval svůj názor na otázku vhodnosti metod použitých zákonodárcem žalovaného státu při regulaci určité oblasti. Jeho úkolem je pouze určit, zda použité metody a z nich plynoucí účinky jsou v souladu s Úmluvou (viz Gorzelik a ostatní proti Polsku, č. 44158/98, § 67). Soud se tak omezuje pouze na zkoumání toho, zda použití obecných zásad zákona o závazcích ze strany Nejvyššího soudu na situaci stěžovatele bylo pro účely článku 10 odst. 2 Úmluvy předvídatelné.
128. Podle příslušných ustanovení Ústavy, občanského zákoníku (obecné zásady) a zákona o závazcích tak, jak byly vyloženy a použity národními soudy, je společnost stěžovatele považována za vydavatele a je odpovědná za zveřejnění zjevně nezákonných komentářů. Vnitrostátní soudy se rozhodly použít tyto předpisy, neboť naznaly, že speciální úprava obsažená v zákoně o službách informační společnosti, která transponuje směrnici o elektronickém obchodu do estonského práva, se na projednávanou věc nepoužije, neboť se týká pouze činností technické, automatické a pasivní povahy, nikoli činností, které vykazovala společnost stěžovatele, a že cílem sledovaným společností stěžovatele nebylo pouhé poskytování zprostředkovatelské služby (viz § 13 rozsudku Nejvyššího soudu). V tomto jedinečném kontextu bere Soud v úvahu skutečnost, že některé státy uznaly důležitost a složitost projednávané věci, které si vyžadují potřebu zajistit spravedlivé vyvážení různých zájmů a základních práv do té míry, že vyzývají k přijetí zvláštních právních úprav pro situace podobné té v projednávané věci. To je v souladu s „odlišným a postupným přístupem“ k právní úpravě nových médií, kterou doporučila Rada Evropy a která nachází podporu i v judikatuře Soudu (viz *mutatis mutandis*, Editorial Board of Pravoye Delo a Shtekel proti Ukrajině, č. 33014/05, § 63 - 64). Přestože je možné vycházet v právní úpravě z různých přístupů s cílem vzít v úvahu povahu nových médií, Soud s ohledem na skutkové okolnosti této věci konstatuje, že podle ustanovení Ústavy, občanského zákoníku (obecné zásady) a zákona o závazcích, společně s příslušnou judikaturou, bylo předvídatelné, aby vydavatel, který za účelem dosažení zisku provozuje internetový zpravodajský portál, byl podle vnitrostátního práva odpovědný za umístování zjevně nezákonných komentářů podobných těm v projednávané věci na svém

zpravodajském portálu.

129. Soud konstatuje, že jako profesionální vydavatel měla společnost stěžovatele znát právní předpisy a judikaturu a měla hledat právní pomoc. V tomto kontextu Soud poznamenává, že zpravodajský portál Delfi je jedním z největších v Estonsku. Ještě předtím, než byly zveřejněny komentáře, o které jde v projednávané věci, již byly vyjádřeny obavy veřejnosti a ministr spravedlnosti poznamenal, že oběti urážek by se měly s Delfi soudit a požadovat náhradu škodu (viz § 15 výše). Soud se domnívá, že společnost stěžovatele byla schopna posoudit rizika vztahující se k jejím činnostem a musela být schopna do určité rozumné míry předvídat, jaké následky s ní mohou být spojené. Proto dospěl k závěru, že předmětný zásah byl učiněn „na základě zákona“ ve smyslu druhého odstavce článku 10 Úmluvy.
130. Zda zásah sledoval legitimní cíl
131. Mezi stranami řízení před velkým senátem nebylo sporu o tom, že omezení svobody projevu společnosti stěžovatele sledovalo legitimní cíl ochrany pověsti a práv ostatních. Soud nevidí důvod, proč by měl rozhodnout jinak.
132. Zda byl zásah nezbytný v demokratické společnosti
133. a) obecné zásady
134. Základní zásady týkající se toho, zda je zásah do svobody projevu „nezbytný v demokratické společnosti“, jsou jasně dané judikaturou Soudu a byly shrnuty takto (viz, Hertel proti Švýcarsku, rozsudek ze dne 25. srpna 1998, § 46; Steel a Morris proti Spojenému království, č. 68416/01, § 87; Mouvement raëlien suisse proti Švýcarsku, č. 16354/06, § 48; Animal Defenders International proti Spojenému království, č. 48876/08, § 100):

„(i) Svoboda projevu tvoří jeden ze základních prvků demokratické společnosti a je jednou ze základních podmínek pro její pokrok a pro sebenaplnění každého jednotlivce. Podle odstavce 2 článku 10 se nevztahuje pouze na „informace“ nebo „myšlenky“, které jsou příznivě přijímány nebo nejsou vnímány jako urážlivé či jsou považovány za neutrální, ale také na ty, které jsou urážlivé, šokující nebo rušivé. Takové jsou požadavky pluralismu, tolerance a svobodného uvažování, bez které neexistuje „demokratická společnost“. Jak uvádí článek 10, tato svoboda platí s výhradou výjimek, které ... „musí být vykládány restriktivně a nutnost jakéhokoli omezení musí být stanovena přesvědčivě“.

(ii) Přídavné jméno „nezbytný“ ve smyslu článku 10 odst. 2 předpokládá existenci „naléhavé společenské potřeby“. Smluvní státy mají určitý prostor pro uvážení při posouzení, zda taková potřeba existuje. To jde ruku v ruce s „evropským dohledem“, a to jak v rovině právních předpisů, tak i rozhodnutí, která je aplikují, a to včetně těch přijatých nezávislým soudem. Soud je tak oprávněn závazně rozhodnout o tom, zda je takové „omezení“ slučitelné se svobodou projevu chráněnou článkem 10.

(iii) Úkolem Soudu při výkonu jeho kontrolní pravomoci není nahrazovat činnost příslušných vnitrostátních orgánů, ale spíše podle článku 10 přezkoumat rozhodnutí, která byla vydána v rámci jejich prostoru pro uvážení. To neznamená, že takový dohled je omezen na zjištění, zda žalovaný stát vykonal svoji pravomoc v rámci svého prostoru pro uvážení rozumně, pečlivě a v dobré víře; Soud se musí podívat na namítaný zásah ve světle celého případu a rozhodnout, zda byl „přiměřený sledovanému legitimnímu cíli“ a zda důvody ospravedlňující takový zásah, které vnitrostátní orgány uvedly, jsou „relevantní a dostatečné“. ... Při této práci se musí Soud přesvědčit, že národní orgány použily standardy, které jsou v souladu se zásadami zakotvenými v článku 10, a dále, že vycházely z přijatelného posouzení relevantních skutečností. ...“

132. Soud dále zdůraznil základní úlohu, kterou má tisk v demokratické společnosti. Ačkoli nelze překročit určité hranice, zejména pokud jde o pověst a práva jiných a potřebu chránit důvěrné informace před jejich zveřejněním, povinností tisku je rozšiřovat - způsobem, který je v souladu s jeho povinnostmi a odpovědností - informace a myšlenky týkající se všech otázek

veřejného zájmu (viz Jersild proti Dánsku, rozsudek ze dne 23. září 1994, § 31; De Haes a Gijssels proti Belgii, rozsudek ze dne 24. února 1997, § 37; Bladet Tromso a Stensaas proti Norsku, č. 21980/93, § 58). Novinářská svoboda zahrnuje možné použití určitého stupně nadsázky nebo dokonce provokace (viz Prager a Oberschlick proti Rakousku, rozsudek ze dne 26. dubna 1995, § 38; Bladet Tromso a Stensaas, cit. výše, § 59). Hranice přípustné kritiky jsou užší ve vztahu k soukromým osobám než ve vztahu k politikům nebo vládám (viz např. Castells proti Španělsku, rozsudek ze dne 23. dubna 1992, § 46; Incal proti Turecku, rozsudek ze dne 9. června 1998, § 54; Tammer proti Estonsku, č. 41205/98, § 62).

133. Soud také již dříve ve vztahu k dostupnosti a možnostem internetu uchovávat a sdělovat obrovské množství informací rozhodl, že internet hraje důležitou roli při podpoře přístupu veřejnosti k informacím a obecně při usnadnění šíření informací obecně (viz Ahmet Yildirim, cit. výše, § 48; Times Newspapers Ltd, cit. výše, § 27). Zároveň je však nebezpečí újmy pro výkon a užívání lidských práv a svobod, které se pojí s obsahem a komunikací na internetu, především pak práva na respektování soukromého života, určitě vyšší než v případě tištěného média (viz Editorial Board of Pravoye Delo a Shtekel, cit. výše, § 63).
134. Při zvažování „povinností a odpovědností“ novináře je důležitým faktorem potenciální dopad příslušného média a obecně se uznává, že audiovizuální média mají často bezprostřední a silnější účinek než tištěná média (viz Purcell a ostatní proti Irsku, č. 15404/89, rozhodnutí Komise ze dne 16. dubna 1991). Způsoby objektivního a vyváženého zpravodajství se mohou značně lišit, mimo jiné v závislosti na příslušném médiu (viz Jersild, cit. výše, § 31).
135. Soud rozhodl, že „potrestání novináře za pomoc při šíření prohlášení učiněného jinou osobou v rozhovoru by vážně ohrozilo přínos tisku k diskusi o věcech veřejného zájmu a nemělo by být ukládáno, pokud k tomu nejsou dostatečně silné důvody“ (viz Jersild, cit. výše, § 35; Thoma proti Lucembursku, č. 38432/97, § 62; mutatis mutandis, Verlagsgruppe News GmbH proti Rakousku, č. 76918/01, rozsudek ze dne 14. prosince 2006, § 31; Print Zeitungsverlag GmbH proti Rakousku, č. 26547/07, rozsudek ze dne 10. října 2013, § 39).
136. Mimoto Soud již konstatoval, že projev, který je v rozporu s hodnotami, které Úmluva prosazuje a chrání, není chráněn článkem 10 na základě článku 17 Úmluvy. Příkladem takových projevů, kterými se Soud již zabýval, jsou prohlášení popírající holocaust, ospravedlňující nacistickou politiku, spojující všechny muslimy s velkými teroristickými útoky či zobrazující židy jako zdroj zla v Rusku (viz Lehideux a Isorni proti Francii, rozsudek ze dne 23. září 1998, § 47 a 53; Garaudy proti Francii, č. 65831/01; Norwood proti Spojenému království, č. 23131/03; Witzsch proti Německu, č. 7485/03, rozsudek ze dne 13. prosince 2005; Pavel Ivanov proti Rusku, č. 35222/04, rozsudek ze dne 20. února 2007).
137. Soud dále připomíná, že právo na ochranu dobré pověsti je právem, které je chráněno článkem 8 Úmluvy jako součást práva na respektování soukromého života (viz Chauvy a ostatní, cit. výše, § 70; Pfeifer proti Rakousku, č. 12556/03, rozsudek ze dne 15. listopadu 2007, § 35; Polanco Torres a Movilla Polanco proti Španělsku, č. 34147/06, rozsudek ze dne 21. září 2010, § 40). Aby bylo možné použít článek 8, musí útok na pověst osoby dosáhnout určitého stupně závažnosti a musí být učiněn tak, aby způsobil, že dotyčné osobě je zabráněno užívat právo na respektování soukromého života (viz A. proti Norsku, č. 28070/06, rozsudek ze dne 9. dubna 2009, § 64; Axel Springer AG proti Německu, č. 39954/08, rozsudek ze dne 7. února 2012, § 83).
138. Při posuzování toho, zda je zásah do práva na svobodu projevu v demokratické společnosti v zájmu „ochrany pověsti nebo práv jiných“ nezbytný, může Soud považovat za nutné ověřit, zda vnitrostátní orgány našly spravedlivou rovnováhu při ochraně dvou hodnot garantovaných Úmluvou, které mohou být v některých případech ve vzájemném konfliktu, a to zejména na jedné straně svoboda projevu chráněná článkem 10 a na druhé straně právo na respektování soukromého života, které je zakotveno v článku 8 (viz Hachette Filipacchi Associés proti Francii, č. 71111/01, rozsudek ze dne 14. června 2007, § 43; MGN Limited proti Spojenému království, č. 39401/04, rozsudek ze dne 18. ledna 2011, § 142; Axel Springer AG, cit. výše, §

84).

139. Soud již rozhodl, že práva zaručená článkem 8 a 10 v zásadě zasluhují stejný respekt a výsledek řízení o stížnosti by se v zásadě neměl lišit podle toho, zda byla podána podle článku 10 Úmluvy vydavatelem předmětného článku či podle článku 8 osobou, která byla takovým článkem dotčena. Prostor pro uvážení by tak měl být v obou případech stejný (viz Axel Springer AG, cit. výše, § 87; Von Hannover proti Německu /č. 2/, č. 40660/08 a 60641/08, § 106; s dalšími odkazy na věci Hachette Filipacchi Associés, cit. výše, § 41; Timciuc proti Rumunsku, č. 28999/03, rozhodnutí ze dne 12. října 2010, § 144; Mosley proti Spojenému království, č. 48009/08, rozsudek ze dne 10. května 2011, § 111). Tam, kde vnitrostátní orgány při svém rozhodování hledaly rovnováhu mezi těmito dvěma právy v souladu s kritérii stanovenými judikaturou Soudu, by Soud vyžadoval vážné důvody, pro které by se národní soudy odklonily od jeho názoru (viz Axel Springer AG, cit. výše, § 88; Von Hannover /č. 2/, viz výše, § 107; s dalšími odkazy na MGN Limited, cit. výše, § 150 a 155; Paloma Sánchez a ostatní proti Španělsku, č. 28955/06, 28957/06, 28959/06 a 28964/06, rozhodnutí ze dne 12. září 2011, § 57). Jinými slovy, pokud je stát povinen najít rovnováhu mezi proti sobě jdoucími soukromými zájmy či právy Úmluvy, Soud bude obvykle státu poskytovat široký prostor pro vlastní uvážení (viz Evans proti Spojenému království, č. 6339/05, § 77; Chassagnou a ostatní proti Francii, č. 25088/94, 28331/95 a 28443/95, § 113; Ashby Donald a ostatní proti Francii, č. 36769/08, rozsudek ze dne 10. ledna 2013, § 42).

(b) Použití výše uvedených zásad na projednávanou věc

(i) Prvky v posouzení proporcionality

140. Soud poznamenává, že strany nerozporují skutečnost, že komentáře zaslané čtenáři v reakci na článek publikovaný na internetovém zpravodajském portálu společnosti stěžovatele tak, jak byly zveřejněny v části pro ně určené, byly zjevně protiprávní povahy. Společnost stěžovatele opravdu odstranila komentáře poté, co na ně byla poškozenou stranou upozorněna, a sama je v řízení před senátem popsala jako „porušující“ a „nezákonné“ (viz § 84 rozsudku senátu). Soud je také toho názoru, že většina pochybných komentářů obsahovala hate speech nebo podněcovala k násilí a jako takové by neměly požívat ochrany článku 10 (viz § 136 výše). V projednávané věci tak nejde o svobodu projevu autorů takových komentářů. Soud se spíše zabývá otázkou, zda rozhodnutí národních soudů, které činí společnost stěžovatele odpovědnou za takové komentáře zaslané třetími stranami, jsou porušením jejich svobody rozšiřovat informace, která je zaručená článkem 10 Úmluvy.

141. Soud uvádí, že ačkoli společnost stěžovatele předmětné komentáře okamžitě odstranila ze svých webových stránek poté, co byla právníky L. upozorněna, Nejvyšší soud shledal společnost stěžovatele odpovědnou podle zákona o závazcích, neboť tato měla zabránit zveřejnění komentářů se zjevně nezákonným obsahem. Soud pak odkázal na ustanovení § 1047(3) zákona o závazcích, podle kterého se zveřejňování informací nebo jiných věcí nepovažuje za nezákonné, pokud osoba, která informace nebo jiné záležitosti zveřejňuje, nebo osoba, které jsou takové informace zveřejněny, má oprávněný zájem na takovém zveřejnění a pokud osoba, která informace zveřejňuje, tyto informace nebo jiné záležitosti ověřila s takovou pečlivostí, která odpovídá „závažnosti případného porušení“. Nejvyšší soud tak rozhodl, že poté, co došlo ke zveřejnění, společnost stěžovatele pochybila, když neodstranila komentáře, o jejichž nezákonném obsahu měla vědět z portálu na základě vlastního zjištění. Nečinnost společnosti stěžovatele byla shledána jako protiprávní, protože tato „neprokázala absenci zavinění“ podle ustanovení § 1050(1) zákona o závazcích (viz § 16 rozsudku Nejvyššího soudu).

142. Ve světle odůvodnění Nejvyššího soudu musí Soud podle své ustálené judikatury prozkoumat, zda je konstatování odpovědnosti na straně společnosti stěžovatele relevantně a dostatečně v konkrétních okolnostech případu odůvodněno (viz § 131 výše). Soud poznamenává, že ve snaze

odpovědět na otázku, zda rozhodnutí vnitrostátních soudů, podle kterých je společnost stěžovatele odpovědná za komentáře vyvěšené třetími stranami, je porušením její svobody projevu, senát Soudu identifikoval následující aspekty, které jsou pro jeho analýzu relevantní: kontext komentářů, opatření, která společnost stěžovatele zavedla s cílem předejít difamačním komentářům nebo je odstranit, odpovědnost autorů komentářů jako alternativu k odpovědnosti samotné společnosti stěžovatele a také důsledky řízení u národních soudů pro společnost stěžovatele (viz § 85 a následující rozsudku senátu).

143. Soud souhlasí s tím, že tyto aspekty jsou relevantní pro konkrétní posouzení proporcionality předmětného zásahu v rámci přezkumu projednávané věci Soudem (viz § 112 až 117 výše).

(ii) Kontext komentářů

144. Pokud jde o kontext komentářů, Soud uznává, že článek o trajektové společnosti, který byl uveřejněn na zpravodajském portálu Delfi, byl vyvážený, neobsahoval útočná vyjádření a v řízení před vnitrostátními soudy nebyla jeho zákonná povaha zpochybněna. Soud si je vědom skutečnosti, že i takový článek pojednávající o zdánlivě neutrálním tématu může vyvolat bouřlivé diskuse na internetu. V tomto ohledu hraje svoji roli charakter zpravodajského portálu Delfi. Soud opětovně připomíná, že Delfi byl profesionálně spravovaný internetový zpravodajský portál, provozovaný na komerční bázi, který se snaží o značný počet komentářů k článkům, které publikuje. Soud poznamenává, že Nejvyšší soud výslovně poukázal na skutečnost, že společnost stěžovatele začlenila prostor pro komentáře do svého zpravodajského portálu, když zvala návštěvníky webových stránek, aby doplňovali zprávy o své vlastní vyjádření a názory (komentáře). Podle rozhodnutí Nejvyššího soudu v prostoru pro komentáře společnost stěžovatele aktivně vybízela ke komentářům k novinkám, které se na portálu objevovaly. Návštěvnost portálu společnosti stěžovatele závisela na počtu komentářů; příjmy získané z reklam uveřejněných na portálu zase závisely na jeho sledovanosti. Proto Nejvyšší soud dospěl k závěru, že společnost stěžovatele měla ekonomický zájem na zveřejňování komentářů. Podle názoru Nejvyššího soudu skutečnost, že společnost stěžovatele nebyla jejich autorem, neznamena, že neměla žádnou kontrolu nad prostorem portálu určeném pro komentáře (viz § 13 rozsudku).

145. Soud také v tomto ohledu uvádí, že „pravidla komentování“ na webových stránkách Delfi uváděla, že společnost stěžovatele zakazuje umístění komentářů, které by neměly žádný obsah a/nebo by se netýkaly tématu, byly by v rozporu s dobrými zvyklostmi, komentářů obsahujících výhrůžky, urážky, obscénní a vulgární výrazy nebo komentářů, které by podněcovaly k nenávisti, násilí nebo nezákonné činnosti. Takové komentáře mohly být odstraněny a možnost autorů těchto komentářů přispívat do tohoto prostředí mohla být omezena. Skuteční autoři však komentáře poté, co byly umístěny na zpravodajském portálu společnosti stěžovatele, nemohli měnit nebo vymazat - pouze společnost stěžovatele měla technické prostředky umožňující takové operace. Ve světle výše uvedeného a s ohledem na odůvodnění Nejvyššího soudu, Soud souhlasí se závěry senátu, že společnost stěžovatele musela vykonávat značnou kontrolu nad komentáři publikovanými na svém portálu.

146. Stručně řečeno, Soud se domnívá, že Nejvyšším soudem bylo dostatečně prokázáno, že zapojení společnosti stěžovatele při uveřejňování komentářů u svých článků na zpravodajském portálu Delfi, jde nad rámec pouhé pasivní a čistě technické služby poskytovatele. Soud proto konstatuje, že Nejvyšší soud založil rozhodnutí v této věci na důvodech, které jsou relevantní pro účely článku 10 Úmluvy.

(iii) Odpovědnost autorů komentářů

147. V souvislosti s otázkou, zda by odpovědnost samotných autorů komentářů mohla sloužit jako rozumná alternativu k odpovědnosti internetového zpravodajského portálu v takové věci, která odpovídá okolnostem projednávaného případu, si je Soud vědom toho, že uživatelé internetu

nemají zájem odkrývat svoji totožnost. Anonymita byla dlouho prostředkem, jak se vyhnout postihu nebo nežádoucí pozornosti. Jako taková umožňuje podporovat volný tok myšlenek a informací důležitými cestami, a to zejména na internetu. Zároveň Soud neztrácí ze zřetele lehkost, rozsah a rychlost šíření informací na internetu a přetrvávání jednou již zveřejněné informace, které mohou ve srovnání s tradičními médii podstatně zhoršit účinky nezákonných projevů na internetu. Soud v této souvislosti odkazuje na nedávný rozsudek Soudního dvora Evropské unie ve věci Google Spain a Google, v němž se tento soud, byť v odlišném kontextu, zabýval otázkou dostupnosti informací po delší dobu vážně zasahujících do soukromého života osoby na internetu, a konstatoval základní pravidlo, podle kterého základní práva jednotlivce převažují nad ekonomickými zájmy provozovatele vyhledávače a nad zájmy ostatních uživatelů internetu (viz § 56 výše).

148. Soud poznamenává, že internet umožňuje různé stupně anonymity. Uživatel internetu může být anonymní pro širší veřejnost, zatímco je identifikovatelný pro poskytovatele služeb prostřednictvím účtu nebo kontaktních údajů, které mohou být buď neověřené, nebo mohou podléhat určitému způsobu ověření - od omezeného ověření (například prostřednictvím aktivace účtu prostřednictvím emailové adresy nebo účtu na sociální síti) po zjištění správné totožnosti uživatele, a to za použití elektronických průkazů totožnosti nebo autorizačních údajů elektronického bankovníctví, umožňující spíše bezpečnější identifikaci uživatele. Poskytovatel služeb může umožňovat rozsáhlý stupeň anonymity pro své uživatele; v takovém případě se uživatel nemusí vůbec identifikovat a může být nějakým způsobem v omezené míře dohledatelný přes informace uchovávané poskytovatelem přístupu k internetu. Zveřejnění takových informací by obvykle vyžadovalo příkaz vyšetřujících nebo justičních orgánů a podléhalo by omezujícím podmínkám. To však může být vyžadováno v některých případech s cílem identifikovat a stíhat pachatele.
149. Ve věci K.U. proti Finsku, který se týkal trestného činu, „zlomyslného zkreslení či překroucení“ skutečností sexuální povahy vůči nezletilému, Soud konstatoval, že „[a]čkoliv musí být svoboda projevu a důvěrnost komunikace primárně zvažovány, a uživatelé telekomunikačních a internetových služeb musí mít záruku, že jejich vlastní soukromí a svoboda projevu budou respektovány, tato záruka nemůže být absolutní a musí příležitostně ustoupit jiným oprávněným imperativům, jako je předcházení nepokojům a zločinnosti, nebo ochrana práv a svobod druhých“ (viz K.U. proti Finsku, č. 2872/02, § 49). Soud v tomto případě odmítl argument vlády, že stěžovatel měl možnost získat náhradu škody od poskytovatele služeb, a konstatoval, že s ohledem na okolnosti případu by to nebylo dostatečné. Uvedl, že musí existovat prostředek nápravy, který umožní skutečnou identifikaci pachatele tak, aby mohl být postaven před soud, zatímco v dané době právní řád žalovaného státu neumožňoval, aby bylo poskytovateli služeb internetu přikázáno sdělovat informace potřebné pro tento účel (ibid., § 47 a 49). Ačkoliv se věc K.U. proti Finsku týkala porušení, které bylo kvalifikováno podle vnitrostátního práva jako trestný čin a obsahovalo větší zásah do osobního života oběti než situace v projednávané věci, z odůvodnění Soudu je zřejmé, že ačkoli je anonymita na internetu důležitou hodnotou, musí být v rovnováze s ostatními právy a zájmy.
150. Pokud jde o totožnost autorů komentářů v občanském soudním řízení, Soud konstatuje, že postoje stran se lišily v otázce možnosti jejich zjištění. Na základě informací poskytnutých stranami Soud poznamenává, že estonské soudy v rámci „shromažďování důkazů před samotným soudním řízením“ tak, jak je upraven v článku 244 občanského soudního řádu, vyhověly žádostem osob, které byly předmětem pomluvy, aby online noviny či zpravodajské portály poskytly IP adresy autorů, kteří umístili údajně hanlivé komentáře, a poskytovatelé připojení k internetu zpřístupnili jména a adresy účastníků, kterým byly příslušné IP adresy přiřazeny. Z příkladů, které poskytla vláda, vyplývají různé výsledky: v některých případech se ukázalo, že je možné identifikovat počítač, z kterého byly komentáře zaslány, zatímco v jiných případech nebylo něco podobného s ohledem na různé technické překážky možné.
151. Podle rozsudku Nejvyššího soudu v projednávané věci měl poškozený možnost podat žalobu

proti společnosti stěžovatele nebo proti autorům komentářů. Soud se domnívá, že nejistá účinnost opatření umožňujících zjistit totožnost autorů komentářů spojená s nedostatkem nástrojů, které společnost stěžovatele zavedla tak, aby bylo dosaženo stejného cíle, tedy aby bylo umožněno oběti hate speech podat žalobu proti autorům komentářů k soudu, jsou faktory, které podporují zjištění, že Nejvyšší soud založil své rozhodnutí na relevantních a dostatečných základech. Soud odkazuje v této souvislosti rozsudek ve věci Krone Verlag (č. 4), kde uvedl, že skutečnost, že osoba, která se domáhá náhrady škody za pomluvu v difamačním řízení, přesunuje riziko na mediální společnost, která je obvykle v lepší finanční situaci než samotný autor pomluvy, není v zásadě nepřiměřeným zásahem do práva mediální společnosti na svobodu projevu (viz Krone Verlags GmbH & Co. KG proti Rakousku (č. 4), č. 72331/01, rozsudek ze dne 9. listopadu 2006, § 32).

(iv) Opatření přijatá společností stěžovatele

152. Soud konstatuje, že společnost stěžovatele zdůraznila počet komentářů ke každému článku zveřejněnému na svých internetových stránkách, a tak místa, kde probíhaly živé výměny názorů, musela být snadno identifi kovatelná pro editory zpravodajského portálu. U článku v projednávané věci bylo 185 komentářů, což je číslo značně nad průměrem. Předmětné komentáře byly odstraněny společností stěžovatele asi šest týdnů poté, co byly umístěny na webových stránkách, a to na základě jí zasláního oznámení právníků poškozené osoby.
153. Soud poznamenává, že Nejvyšší soud ve svém rozsudku uvedl, že „kvůli povinnosti zabránit způsobení škody, která vyplývá z práva, měla společnost stěžovatele zabránit zveřejnění komentářů se zjevně nezákonným obsahem“. Nicméně také rozhodl, že poté, co byly komentáře zveřejněny, se společnosti stěžovatele nepodařilo komentáře, o jejichž protiprávním obsahu měla vědět, z vlastní iniciativy odstranit (viz § 16 rozsudku). Proto Nejvyšší soud výslovně nestanovil, zda, aby se zbavila odpovědnosti podle zákona o závazcích, měla společnost stěžovatele povinnost zabránit umístění komentářů na webových stránkách, nebo zda by podle vnitrostátního práva stačilo, aby společnost stěžovatele neprodleně po zveřejnění urážlivé komentáře odstranila. Soud se domnívá, že při posuzování důvodů, na kterých stojí rozsudek Nejvyššího soudu konstatující zásah do práv stěžovatele zaručených Úmluvou, nenasvědčuje nic tomu, že by vnitrostátní soud chtěl omezit práva stěžovatele více, než je nutné k dosažení sledovaného cíle. Na tomto základě a s ohledem na svobodu rozšiřovat informace, která je zakotvena v článku 10, vychází Soud z domněnky, že rozsudek Nejvyššího soudu je třeba chápat tak, že následné odstranění komentářů ze strany společnosti stěžovatele, ke kterému by došlo bezprostředně po jejich zveřejnění, by stačilo k tomu, aby společnost stěžovatele unikla podle vnitrostátního práva odpovědnosti. S ohledem na výše uvedené zjištění (viz § 145) o tom, že společnost stěžovatele vykonávala značný stupeň kontroly nad komentáři publikovanými na svém portálu, Soud nemá za to, že uložení povinnosti společnosti stěžovatele odstranit ze svých webových stránek komentáře, které obsahovaly hate speech a podněcovaly k násilí, a byly tak zjevně nezákonné, neprodleně po jejich zveřejnění, znamenalo v zásadě nepřiměřený zásah do svobody projevu této společnosti.
154. Relevantní otázkou v daném případě je, zda závěr vnitrostátního soudu o tom, že společnost stěžovatele je odpovědná, neboť neodstranila komentáře neprodleně po zveřejnění, byl založen na relevantních a dostatečných důvodech. S ohledem na tuto skutečnost se musí v první řadě vzít v úvahu, zda společnost stěžovatele zavedla mechanismy, které byly schopné filtrovat komentáře obsahující projevy nenávisti nebo výrazy podněcující k násilí.
155. Soud poznamenává, že společnost stěžovatele přijala v tomto ohledu určitá opatření. Na zpravodajském portálu Delfi je informace o zřeknutí se odpovědnosti, která uvádí, že autoři komentářů – a nikoli společnost stěžovatele – jsou za ně odpovědní a že umístění komentářů, které jsou v rozporu s dobrými zvyklostmi, obsahující výhrůžky, urážky, obscénní a vulgární výrazy nebo komentářů, které podněcují k nenávisti, násilí nebo nezákonné činnosti, jsou

zakázány. Kromě toho portál měl automatický systém odstraňování komentářů, které obsahovaly kořeny vulgárních slov, a měl také systém umožňující stáhnout komentář, kde každý mohl nevhodný komentář označit kliknutím na tlačítko určené k tomuto účelu tak, aby se zpráva dostala ke správci portálu. Vedle toho v některých případech správci portálu odstranili nevhodné komentáře na základě vlastní iniciativy.

156. Soud tak konstatuje, že nelze říci, že by společnost stěžovatele zcela zanedbala svoji povinnost zabránit způsobení škody třetím stranám. Nicméně důležitější je, že automatický filtr zachycující určitá slova, který společnost stěžovatele používala, nedokázal filtrovat čtenáři umístěné odporné výrazy hate speech a projevy podněcující násilí, čímž byla omezena jeho schopnost rychle odstranit urážlivé komentáře. Soud připomíná, že většina předmětných slov a výrazů nezahrnovala sofistikované metafory a neobsahovala skryté významy nebo jemné výhrůžky. Evidentně šlo o projevy nenávisti a fl agrantní výhrůžky napadající fyzickou integritu L. I když automatický filtr zachycující určitá slova mohl být v některých případech užitečný, okolnosti tohoto případu ukazují, že tento systém nebyl dostatečný pro odhalení komentářů, jejichž obsah nepředstavuje chráněné projevy podle článku 10 Úmluvy (viz § 136 výše). Soud konstatuje, že v důsledku tohoto selhání filtračního mechanismu zůstaly zjevně protiprávní komentáře on-line po dobu šesti týdnů (viz § 18 výše).
157. Soud v této souvislosti poznamenává, že v některých případech správci portálu odstranili nevhodné komentáře ze své vlastní iniciativy a že zřejmě nějaký čas po událostech v projednávané věci společnost stěžovatele zřídila zvláštní tým moderátorů. S ohledem na skutečnost, že každý člověk má dostatek možností, aby byl jeho hlas slyšet na internetu, se Soud domnívá, že povinnost velkého zpravodajského portálu přijmout účinná opatření k omezení šíření projevů nenávisti a projevů podněcujících k násilí - o které jde v projednávané věci - nemůže být v žádném případě přirovnáno k „soukromé cenzuře“. Zatímco Soud uznává „důležitou roli“, kterou hraje internet při „zvyšování přístupu veřejnosti ke zprávám a usnadňování šíření informací obecně“ (viz Ahmet Yildirim, cit. výše, § 48; Times Newspapers Ltd, cit. výše, § 27), Soud znovu opakuje, že si je vědom nebezpečí škody, které představuje obsah a komunikace na internetu (viz Editorial Board of Pravoye Delo a Shtekel, cit. výše, § 63; viz též Mosley, cit. výše, § 130).
158. S ohledem na individuální okolnosti také nemusí být vždy možné identifikovat konkrétní oběť, a to v případech hate speech namířených proti skupině osob, nebo projevů podněcování násilí podobných těm, které se objevily v několika komentářích v projednávané věci. Tam, kde existuje jednotlivá oběť, jí může být zabráněno oznámit poskytovateli služeb internetu údajné porušení jejích práv. Soud zdůrazňuje, že schopnost potenciální oběti projevů nenávisti průběžně sledovat internet je omezena více než schopnost velkého komerčního internetového zpravodajského portálu zabránit nebo rychle odstranit takové komentáře.
159. Soud také nakonec konstatuje argument společnosti stěžovatele, podle kterého měl Soud vzít v úvahu existenci systému umožňujícího po upozornění stáhnout komentáře, který společnost stěžovatele sama zavedla. Soud uvádí, že podle jeho názoru může být takový systém v případě, že je doplněn účinnými postupy umožňujícími rychlou reakci, vhodným nástrojem pro nalezení správné rovnováhy mezi právy a zájmy dotyčných osob. Nicméně v projednávané věci, kde komentáře uživatelů - třetích osob - zahrnují hate speech a přímé výhrůžky proti fyzické integritě jednotlivce tak, jak je chápána judikaturou Soudu (viz § 136 výše), Soud uvádí, jak je výše stanoveno (viz § 153), že práva a zájmy jiných a společnosti jako celku mohou opravňovat smluvní státy k tomu, aby vyvozovaly odpovědnost internetových zpravodajských portálů, aniž by došlo k porušení článku 10 Úmluvy, pokud takové portály nepřijmou opatření k bezprodlenému odstranění zjevně nezákonných komentářů, a to i bez předchozího upozornění oběti nebo třetích stran.

(v) Důsledky pro společnost stěžovatele

160. Ve vztahu k otázce důsledků, které vyplynuly z řízení před vnitrostátními soudy pro společnost stěžovatele, Soud poznamenává, že společnost byla povinna zaplatit poškozené osobě ekvivalent ve výši 320 EUR jako náhradu nemajetkové újmy. Soud souhlasí s názorem senátu, že tato částka nemůže být s ohledem na skutečnost, že společnost stěžovatele je profesionálním operátorem jednoho z největších internetových portálů v Estonsku, považována za nepřiměřenou ve vztahu k porušení, které bylo shledáno národními soudy (viz § 93 rozsudku senátu). V této souvislosti Soud poznamenává, že vzal v úvahu judikaturu národních soudů po rozhodnutí ve věci Delfi týkající se odpovědnosti operátorů internetových zpravodajských portálů. Uvádí, že v těchto případech následovaly soudy nižších stupňů názor Nejvyššího soudu v rozhodnutí Delfi, nicméně nepřiznaly náhradu nemajetkové újmy. Jinými slovy, v těchto případech to fakticky pro operátory znamená, že zajišťují odstranění urážlivých komentářů, ale nemají povinnost platit náhradu za způsobenou nemajetkovou újmu.
161. Soud také poznamenává, že se nezdá, že by společnost stěžovatele změnila v důsledku vnitrostátních soudních řízení svoji obchodní praxi. Podle dostupných informací je zpravodajský portál Delfi stále největším internetovým vydavatelem a zdaleka nejpopulárnějším kvůli umístování komentářů, jejichž počet ještě vzrostl. Anonymní komentáře, které je možné umístit vedle komentářů registrovaných uživatelů, které čtenáři vidí nejprve, stále převažují a společnost stěžovatele vytvořila tým moderátorů, kteří usměrňují komentáře, které jsou na portál vyvěšeny. Za těchto okolností Soud nemůže uzavřít, že by byl zásah do práva společnosti stěžovatele na svobodu projevu nepřiměřený i z tohoto důvodu.

(vi) Závěr

162. Na základě konkrétního posouzení výše uvedených aspektů, s ohledem na závěry Nejvyššího soudu v projednávané věci, zejména na extrémní povahu předmětných komentářů, na skutečnost, že komentáře byly pověšeny v reakci na článek zveřejněný společností stěžovatele na jejím profesionálně řízeném internetovém portálu provozovaném na komerční bázi, s ohledem na nedostatek opatření přijatých společností stěžovatele k odstranění komentářů dosahujících projevů nenávisti a podněcujících k násilí a na zajištění reálných šancí, aby byli autoři takových komentářů za ně odpovědní, a s ohledem na nízkou výši sankce, která byla společnosti stěžovatele uložena, Soud rozhodl, že vnitrostátní soudy konstatovaly odpovědnost společnosti stěžovatele na základě relevantních a dostatečných důvodů, když vzaly v úvahu prostor pro uvážení žalovaného státu. Zásah tak neznamenal nepřiměřené omezení práva společnosti stěžovatele na svobodu projevu.

Nedošlo tak k porušení článku 10 Úmluvy.

VÝROK

Z těchto důvodů Soud

rozhoduje patnácti hlavy proti dvěma hlasům, že nedošlo k porušení článku 10 Úmluvy.

V souladu s článkem 45 odst. 2 Úmluvy a Pravidla 74 odst. 2 jsou k rozsudku připojena odlišná stanoviska:

- (a) společné souhlasné stanovisko soudců Raimondiho, Karakase, De Gaetana a Kjolbra;
- (b) souhlasné stanovisko soudce Zupančiče;
- (c) společné nesouhlasné stanovisko soudců Sajó a Tsotsoria.

(zpracoval Mgr. Aleš Pavel)